

¹ Wzmiankuje go W. Łuszczkiewicz, *Kościół Bożego Ciała, jego dzieje i zabytki*, Kraków 1898, Biblioteka Krakowska, t. 5, s. 49.

² Por. tamże; S. Mihalik, *Denkmaler und Schulen des ungarischen Drahtemails im Ausland*, Budapest 1958, Acta Historiae Artium Academiae Scientiarum Hungaricae, t. 5, s. 103—104, fig. 27; A. Bochnak i J. Pagaczewski, *Polskie rzemiosło artystyczne wieków średnich*, Kraków 1959, s. 109; *Kazimierz i Stradom*, „Katalog Zabytków Sztuki w Polsce”, t. 4, *Miasto Kraków*, cz. 5 (Kościół Bożego Ciała i klasztor kanoników regularnych, skarbiec opr. Z. Cierniakówna i S. Odrzywolska), mnpś w Zespole Inwentaryzacji Zabytków IS PAN w Krakowie.

Przy badaniach nad obu zabytkami pomagał autorowi mgr. W. Komorowski, któremu składam na tym miejscu podziękowanie.

³ Monogramu tego nie udało się rozwiązać.

⁴ Kielich ten mógł powstać wcześniej niż informuje data na plakietce, posiada bowiem na czarze nie dający się obecnie odczytać bez odłączenia koszyczka napis.

⁵ *Kościół i klasztor Śródmieścia, 1*, „Katalog Zabytków...”, Warszawa 1971, t. 4, (tekst) cz. 2, s. 38 (Kościół Mariacki, skarbiec opr. B. Przybyszewski i A. Ciechanowiecki oraz Z. Cierniakówna i S. Odrzywolska).

⁶ *Kościół i klasztor Śródmieścia 2*, „Katalog Zabytków...”, t. 4, cz. 3 (Kościół śś. Piotra i Pawła opr. I. Samkowska), mnpś w Zespole Inwentaryzacji Zabytków IS PAN w Krakowie.

⁷ Por. J. Samek, *Nieznana późnogotycka puszka na hostię w kościele Mariackim w Krakowie (do zagadnienia rytów w złotnictwie krakowskim)*, „Zeszyty Naukowe UJ. Prace z historii sztuki”, Kraków 1972, z. 10, s. 73—82.

⁸ *Kościół i klasztor Śródmieścia, 1*, „Katalog Zabytków...”, Warszawa 1971, t. 4, cz. 2 (II zeszyt ilustr.), s. 129, 130, fig. 749, (Klasztor franciszkanów opr. A. Malkiewicz, P. Maliszewski, A. Olszewski, uzupełnienie złotnictwa J. Samek).

⁹ L. Lepczy, *Cech złotniczy w Krakowie*, „Rocznik Krakowski” I, 1898, s. 208, il. 16 na s. 195 i 20 na s. 209; Tenże, *O mało znanym naczyniu srebrnym roboty krakowskiej*, „Sprawozdania KHS” V, Kraków 1896, s. 40, il. 16 na s. 40.

¹⁰ T. Soweryn, *Krakowskie klejnoty ludowe*, Kraków 1935.

Fot.: J. Langda

K R O N I K A

VII-IX 1976

Imprezy folklorystyczne i regionalne

1—4. VII — w Kazimierzu nad Wisłą odbył się X Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych, w którym udział wzięło 40 kapel, 7 zespołów, 47 śpiewaków i 27 instrumentalistów.

Festiwal zaingurowany został koncertem „Od Kaszub do Podhala”. Wśród imprez towarzyszących szczególną atrakcją był kiermasz sztuki ludowej, w którym uczestniczyło 80 twórców.

Dużą ozdobą tegorocznego Festiwalu była oprawa plastyczna Adama Kiliana.

8—11. VII — w Bukowinie Tatrzańskiej odbyły się X „Sabałowe Bajania” — doroczny konkurs gawędziarzy, instrumentalistów i śpiewaków ludowych ziem góralskich, zorganizowany przez Woj. Ośrodek Kultury w Nowym Sączu, filię Podhalańską w Nowym Targu, Gminny Ośrodek Kultury i Dom Ludowy oraz Oddział Podhalań w Bukowinie Tatrzańskiej.

W tegorocznym konkursie udział wzięło 300 artystów ludowych. Jury pod przewodnictwem prof. dr Romana Reinfussa przyznało nagrody: „Spinki baczowskie” w grupie gawędziarzy — Tomaszowi Sztokfiszowi z Bukowiny Tatrzańskiej oraz Józefowi Pitoniowi z Zakopanego; w grupie instrumentalistów ludowych — Janowi Stochowi z Bukowiny Tatrzańskiej i Tomaszowi Skupieniowi z Poronina; w grupie śpiewaków ludowych — duetowi Anieli Fiust i Ludwice Dziubas z Poronina.

Imprezy urozmaiciły atrakcje dodatkowe, m.in. kiermasz sztuki ludowej, pokazy obrzędów góralskich oraz konkurs na potrawy i napoje regionalne.

Czterodniowa impreza zakończyła się spotkaniem przy ognisku i przedstawieniem sztuki regionalnej pt. „Gazdówka”

w wykonaniu Amatorskiego Zespołu Teatralnego im. Józefa Pitoraka z Bukowiny Tatrzańskiej.

21. VII — w Gdyni, z okazji gdańskiego „Lata — 76”, odbył się „Jarmark Ludowy”, zorganizowany przez Regionalne Biuro Sprzedaży „Cepelia”.

Program imprezy obejmował trzy rodzaje akcji: ekspozycję obiektów nie przeznaczonych do sprzedaży, potraktowanych jako propozycja towarowa, kiermasz sztuki ludowej, na którym w 26 stoiskach spółdzielnie przemysłu ludowego i artystycznego z całego kraju oferowały swe wyroby, oraz pokaz mody, na którym prezentowano stroje ludowe i modele współczesne nawiązujące do wzorów ludowych.

22. VII — w Wałbrzychu, w czasie obchodów Święta Wyzwolenia, odbyły się występy zespołów folklorystycznych oraz otwarto wystawę sztuki ludowej.

22. VII — w Częstochowie w związku z obchodami Święta Wyzwolenia zorganizowano „Cepeliadę”.

22—23, 29—30. VII — w Koszalinie w czasie II Światowego Festiwalu Chórów Polonijnych zorganizowano wielki jarmark folklorystyczny, który cieszył się wielkim powodzeniem zarówno u gości zagranicznych, jak mieszkańców miasta.

1. VIII — w Toruniu odbył się kiermasz wyrobów ludowych, zorganizowany przez Muzeum Etnograficzne w ramach prowadzonej akcji: „Spotkania z folklorem”.

Po zakończeniu kiermaszu odbył się koncert kapel ludowych.

1—8. VIII — w Wiśle, Szczyrku, Żywcu i Makowie Podhalańskim odbywał się XIII Tydzień Kultury Beskidzkiej „Beskidy — 76”.

W tegorocznej imprezie udział wzięło 35 zespołów regionalnych, w tym 10 zagranicznych z Bulgarii, Belgii, Czechosłowacji i Jugosławii.

Ponadto otwarto wystawy: sztuki ludowej w Szczyrku, na której pokazano ok. 400 prac 60 artystów ludowych, zdobnictwa bibułkowego — w Żywcu, rękodzieła artystycznego — w Makowie Podhalańskim oraz wystawy obrazujące folklor regionu, jak: wystawa „Folklor Beskidzki” w Brennej i „Typy góralskie w malarstwie i grafice” w Wiśle.

Ponadto odbył się kiermasz wyrobów ludowych.

28, 29. VIII — w Warszawie, na dorocznym festynie „Trybuny Ludu”, odbył się m.in. jarmark ludowy i występy ludowych zespołów.

VIII — w Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu odbyła się w ramach zaplanowanej panoramy folkloru polskiego prezentacja folkloru nowosądeckiego. Zaprezentowały go tu zespoły: „Koronka” z Bobowej, „Lachy” z Nowego Sącza, zespół im. Andrzeja Skupnia — Florka z Białego Dunajca oraz gawędziarze — Stanisław Klimek z Zabrzeży i Władysław Gondek.

VIII — w Gdańsku odbył się doroczny Jarmark Dominikański nawiązujący do przastarej tradycji miasta.

Na Jarmarku, wśród bogatego asortymentu wyrobów rzemiosła, reprezentowana była również sztuka ludowa.

2. IX — w Krynicy odbył się doroczny „Festyn z Dziennikiem”, w czasie którego m.in. zorganizowane zostały przez „Cepelię” pokazy wyrobu tkanin, haftu ludowego, rzeźbienia i malowania.

4—6. IX — w Tarnowskich Górach odbyły się XX „Dni Gwarków”, w czasie których zorganizowano sesję naukową poświęconą historii tarnogórskiego górnictwa srebra i ołowiu. Na estradach odbywały się występy zaproszonych zespołów.

5 — 12. IX — w Zakopanem odbywała się wielka doroczna impreza XV „Jesień Tatrzańska” — dająca okazję zapoznania się z pięknem kultury Podhala i popularyzowania jej wartości.

W programie imprezy zorganizowano wystawy twórczości ludowej, wystawy: prac uczniów szkoły rzemiosł im. H. Modrzejewskiej oraz Szkoły im. A. Kenara, która w tym roku obchodziła 100-lecie swego istnienia. Udostępniono też zwiedzanie pracowni miejscowych twórców, m.in. T. i H. Brzozowskich, Wł. Hasióra, A. Rząsy, a także Izby Regionalnych Peksowej, Karpiela, Biernacka, Walczaka.

Dominującą imprezą „Jesieni Tatrzańskiej” był, jak zwykle, Festiwal Folkloru Ziemi Górskich, który w tym roku zgromadził 19 zespołów, w tym 11 zagranicznych z Bułgarii, Czechosłowacji, Francji, Norwegii, NRD, Rumunii, Szwecji, Turcji, Węgier, Włoch i ZSRR. Polskę reprezentowały zespoły: im. Jana Sabaly z Zakopanego, „Istebna” z Istebnej, „Jodły” z Żywca, „Swarni” z Nowego Targu, „Beskid” z Żywca, „Podgrodzie” z Nowego Sącza, „Ziemia Cieszyńska” z Bielska-Białej i zespół im. Bartusia Obrochty z Zakopanego.

Jury pod przewodnictwem prof. dr Romana Reinfussa przyznało nagrody następujące: w kategorii zespołów autentycznych „Złote Ciupagi” otrzymali: zespół folklorystyczny „Braduletul” z Horezu (Rumunia) i polski Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Podgrodzie”, „Srebrną Ciupagę” — zespół folklorystyczny stambulskiego Towarzystwa Turystyki i Folkloru w Turcji (który otrzymał również „Ciupagę dziennikarską”) oraz zespół im. Jana Sabaly z Zakopanego; w kategorii zespołów artystycznie opracowanych „Złote Ciupagi” otrzymali: zespół regionalny „Chope” z Bułgarii oraz polski Zespół Pieśni i Tańca „Jodły” z Żywca, „Srebrne Ciupagi” — zespół góralski „Swarni” z Nowego Targu; w kategorii zespołów stylizowanych „Złotą Ciupagę” otrzymał Amatorski Ludowy Zespół Taneczny „Wiesiołka” z Doliny (ZSRR); w kategorii zespołów reprezentujących folklor rekonstruowany „Złotą Ciupagę” otrzymał Zespół Pieśni i Tańca „Vysoean” z Rumunii, a „Srebrną Ciupagę” — zespół folklorystyczny z Falun (Szwecja).

Ponadto przyznano „Puchary Festiwalu” oraz „Złote Liście Jesieni Tatrzańskiej” zespołom z Norwegii, NRD, Francji, Włoch i paru zespołom polskim.

6—12. IX — odbyły się Dni Limanowej. Główną ich atrakcją był „Festiwal Folkloru Ziemi Limanowskiej”, w czasie którego występowały zespoły pieśni i tańca, kapele, instrumentaliste, a na rynku odbywał się kiermasz haftu ludowego.

11, 12. IX — w Nowej Słupi odbyły się doroczne „Dymarki”. Oprócz pokazu wytopu żelaza zorganizowano atrakcyjne imprezy towarzyszące, jak kiermasz sztuki ludowej, występy kapeli i zespołów regionalnych oraz zabawy staropolskie.

12. IX — w Płocku odbyły się Centralne Dożynki. Wśród licznych imprez zorganizowanych z tej okazji szczególnym powodzeniem cieszyły się występy zespołów regionalnych i ekspozycja rzeźb ludowych Andrzeja Wojtaczaka i Tadeusza Kacelaka z Kutna.

12—18. IX — w Krakowie trwały IV Ogólnopolskie Targi Sztuki Ludowej. Uroczystego otwarcia dokonał prezydent m. Krakowa Jerzy Pekała w obecności m.in. Tadeusza Kielana z Wydziału Kultury KC PZPR oraz licznie przybyłych gości i handlowców zagranicznych.

W programie tegorocznych Targów odbył się: wielki kiermasz sztuki ludowej wszystkich dziedzin, pokazy rękodzieła, występy zespołów folklorystycznych i pokazy mody wykorzystującej wzory ludowe oraz otwarcie wystawy — Salonu Cepelia-Coopexim, gdzie po raz pierwszy na Targach przedstawiono propozycje dla kontrahentów zagranicznych. Otwarto też w Muzeum Historycznym wystawę pn. „Inspiracje ludowe we współczesnym rzemiośle cechowym”, zorganizowaną przez Izbę Rzemieślniczą.

14—19. IX — w Zielonej Górze odbywał się VII Międzynarodowy Festiwal Zespołów Pieśni i Tańca, w którym uczestniczyło 15 zespołów z 14 krajów: Austrii, Bułgarii, Czechosłowacji, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Jugosławii, NRD, Rumunii, Węgier, Związku Radzieckiego i Polski, którą reprezentowali: Lubuski Zespół Pieśni i Tańca z Zielonej Góry oraz „Beskid” z Bielska Białej. Festiwalowi towarzyszyło wiele imprez, m.in. w Muzeum Ziemi Lubuskiej otwarto wystawę strojów zespołów folklorystycznych biorących udział w VII Festiwalu, zorganizowano kiermasz sztuki ludowej oraz sympozjum poświęcone problemowi inscenizacji i dramaturgii widowiska folklorystycznego.

Organizatorami Festiwalu byli: Ministerstwo Kultury i Sztuki, Wydział Kultury Urz. M. w Zielonej Górze, Lubuskie Towarzystwo Muzyczne, Komitet „Święta Pracy” i WDK — główny organizator imprezy. Przewodniczącym komitetu organizacyjnego był wojewoda Edward Hładkiewicz, dyrektorem VII Festiwalu — Edmund Wiecek, dyrektor WDK.

19. IX z okazji Dni Zielonej Góry i Winobrania, Muzeum Ziemi Lubuskiej zorganizowało doroczny kiermasz sztuki ludowej z udziałem 17 twórców, reprezentujących: rzeźbę, haft, plecionkarstwo, wycinankę, garncarstwo, plastykę obrzędową.

17—19. IX — w Piotrkowie Trybunalskim odbył się piotrkowski Jarmark Folkloru i Sztuki Ludowej — „Cepeliada”. Uroczyste otwarcie Jarmarku odbyło się w Muzeum Okręgowym przy dźwiękach kapeli z Opoczna. Po południu barwny korowód weselny ruszył ulicami miasta. Na program Jarmarku złożyły się występy zespołów regionalnych oraz kiermasz wyrobów ludowych i pokazy umiejętności ludowych artystów.

17—19. IX — w Białymstoku odbył się wielki Festyn Prasowy, zorganizowany z okazji 25-lecia „Gazety Współczesnej”. Wśród licznych imprez zorganizowanych z okazji 25-lecia woj. elbląskiego. W kiermaszu wzięło udział 29 twórców, a wśród prezentowanych prac dominowały liczebnie: rzeźba, haft, wycinanka i tkanina.

19. IX — w Głogoczowie (Myślenickie) odbyły się obchody „Święta Płonów”. Na program złożyły się m.in.: konkurs wienców dożynkowych, występy zespołów i kiermasz sztuki ludowej.

25. IX — w Elblągu z okazji inauguracji Roku Kulturalnego zorganizowano kiermasz twórczości ludowej i rzemiosła artystycznego z terenu woj. elbląskiego. W kiermaszu wzięło udział 29 twórców, a wśród prezentowanych prac dominowały liczebnie: rzeźba, haft, wycinanka i tkanina.

W czasie kiermaszu odbył się konkurs na najlepsze stoisko: I miejsce zdobył Stanisław Żyrek, Prabuty — za rzeźbę; II miejsce — Anna Kierpieczak, Głęby — za haft; III miejsce — Mirosław Dziewiałowicz, Braniewo — za rzeźbę.

Organizatorami imprezy byli: Woj. Ośrodek Kultury i WRZZ w Elblągu.

25, 26. IX — w Muzeum Wsi Opolskiej zaprezentowano imprezę obrzędową pn. „Żniwniak Opolski”, zorganizowaną z okazji Światowego Dnia Turystyki.

Imprezę urozmaiciły występy zespołów folklorystycznych, Zespołu Pieśni i Tańca „Olza” z Czeskiego Cieszyńska i „Halki” z Lublińca.

IX — w Krasnymstawie odbyła się trzydniowa impreza pn. „Krasnostawskie Chmielaki”. Oprócz głównego widowiska chmielarskich dożynek, odbył się także kiermasz sztuki ludowej oraz czynna była wystawa chmielarstwa.

Konkursy i wystawy

VI—IX — w Muzeum Etnograficznym w Toruniu czynna była wystawa sztuki ludowej Mazowsza, zorganizowana w ramach współpracy między muzeami Torunia i Płocka ze zbiorów Muzeum Mazowieckiego. Założeniem wystawy było ukazanie bogactwa i zróżnicowania dzieł dawnej i współczesnej sztuki ludowej Mazowsza w historycznych granicach tej dzielnicy, która stanowiła ugrupowanie kilkunastu regionów etnograficznych o zróżnicowanej kulturze ludowej.

Wśród eksponatów dominowały: strój, tkactwo, rzeźba, ceramika i wycinanka. Pokazano także m.in. izbę kurpiowską z Puszczy Zielonej z przełomu

XIX i XX w. oraz izbę z regionu gabińskiego-sannickiego z tego samego okresu.

Scenariusz wystawy opracował Aleksander Blachowski, oprawę plastyczną Aleksander Blachowski i Joanna Strzelecka. Poważny udział w przygotowaniu wystawy miała mgr W. Dowlasiewicz-kierownik działu etnograficznego Muzeum Mazowieckiego w Płocku.

*

7. VII — w Domu Kultury w Mrągowie otwarta została III Wystawa Twórczości Ludowej, na której pokazano: rzeźbę, hafty, wyroby z wikliny, pisanki, pajaki, wycinanki i malarstwo na szkle. Udział w wystawie wzięło w sumie 30 twórców.

*

1. VII — na Zamku w Golubiu-Dobrzyniu otwarta została wystawa twórczości ludowej woj. toruńskiego. Organizatorem wystawy było Muzeum Etnograficzne w Toruniu przy współudziale Muzeum Regionalnego PTTK w Golubiu-Dobrzyniu.

*

11. VII — w Żerdzi, jednym z największych ośrodków tkactwa regionu lubelskiego, odbył się konkurs i pokaz tkactwa, zorganizowany przez Klub Twórców i Artystów Ludowych działający przy filii WDK w Puławach.

*

13. VII — w lokalu Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Warszawie otwarta została wystawa sprzedażna obrazów na szkle Zdzisława Walczaka, twórcy ludowego z Podhala.

*

22. VII — w Muzeum im. Władysława Orkana w Rabce odbyło się otwarcie wystawy i ogłoszenie wyników konkursu pn. „Współczesne malarstwo na szkle Karpat Polskich”.

Konkurs został zorganizowany przez Muzeum im. Orkana, a udział w nim wzięło 96 autorów z 5 województw: nowosądeckiego, bielskiego, przemyskiego, krośnieńskiego i krakowskiego. W sumie nadesłano 430 prac.

Jury pod przewodnictwem prof. dr Romana Reinfussa przyznało nagrody następujące: w grupie prac o tematyce i formie tradycyjnej nagrody I otrzymali: Ewelina Pęksowa z Zakopanego, Zofia Roj z Zakopanego i Piotr Piotrowski z Rabki. Nagrody II — Bronisław Bednarz ze Skrzypnego, Stanisława Czech-Walczakowa i Władysław Walczak z Zakopanego, Janina Jaros z Zakopanego, Jan Rapciak z Poręby Wielkiej, Zdzisław Walczak z Zakopanego, Zofia Parzátka ze Skrzypnego, Janina Sierosławska z Rabki.

W grupie prac nie nawiązujących do tradycji nagrody I nie przyznano. Nagrody II otrzymali: Jan Jarosz z Czerwienego, Adam Doleżuchowicz z Zakopanego, Jakub Królczyk z Kluszkowice i Marian Leja z Łukawicy.

Ponadto w obu grupach przyznano nagrody III i wyróżnienia. W grupie dziecięcej nagrodzono i wyróżniono 31 osób, w tym aż 22 z Paszyna.

*

22. VII — w Nowym Targu, w za-
bytkowym Ratuszu otwarta została
galeria — Cepelii — współczesnej sztuki

ludowej. Na inaugurację zorganizowano ekspozycję „Współczesnej rzeźby ludowej Karpat Polskich”, na której zaprezentowano prace 170 artystów. Ekspozycje pochodzą z konkursów na rzeźbę Karpat zorg. przez Muzeum w Nowym Sączu.

*

26. VII — w Domu Związków Zawodowych w Katowicach otwarta została ogólnopolska wystawa konkursowa amatorskiej plastyki pn. „Sport w sztuce”, zorganizowana przez Woj. Radę Związków Zawodowych w ramach Przeglądu Aktywności Kulturalnych Ludzi Pracy.

Na konkurs wpłynęło 299 prac 170 autorów, jury zakwalifikowało 143 ekspozycje, z tego 86 z dziedziny malarstwa, 30 — rzeźby i 27 grafik.

Nagrody otrzymali: nagr. I — Jarosław Miklasiewicz z Poznania, nagr. II — Bronisław Krawczuk z Gliwic, nagr. III — Ewa Majcher z Wolsztyna. Ponadto przyznano szereg wyróżnień.

*

VII — w Domu Kultury Zagłębia Miedziowego w Lubiniu czynna była wystawa malarza — „prymitywisty” Brunona Podjaskiego.

*

VII — w Muzeum w Zabrzu czynna była wystawa pn. „Sztuka Ludowa Podhala”, zorganizowana ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem. Zaprezentowano tu: malarstwo na szkle, strój i wyroby z metalu.

*

VII — w Muzeum Okręgowym w Radomiu przy współpracy z Muzeum Etnograficznym w Warszawie zorganizowano wystawę pn. „Polskie stroje ludowe”. Pokazano ponad 200 strojów z 21 regionów kraju.

*

VII — w Tucholi rozstrzygnięto doroczny konkurs na sztukę ludową z regionu Borów Tucholskich, zorganizowany przez Borowiackie Towarzystwo Kultury. Większość najciekawszych prac zakupiły muzea: Etnograficzne w Toruniu, Regionalne w Chojnicach oraz Wydział Kultury i Sztuki Urz. Woj. w Bydgoszczy. Nagrodzono w sumie ponad 40 twórców. Nagrody specjalne otrzymały: Maria Wytrążek z Żalna, Helena Grabowska i Honorata Bloch z Tucholi oraz Maria Kopeć z Kęsowa.

Fundatorami nagród byli: Borowiackie Towarzystwo Kultury oraz Wydział Kultury i Sztuki Urz. Wojewódzkiego.

*

VII — w Muzeum Okręgowym im. St. Staszica w Pile otwarta została wystawa prac nagrodzonych na I Wojewódzkim Konkursie Twórczości Ludowej. Na konkurs wpłynęło 386 prac 60 autorów, z czego na wystawę zakwalifikowano 174 prace z dziedziny rzeźby, malarstwa, haftu, wycinanki i ceramiki.

*

VII — w Muzeum Regionalnym w Żywcu czynna była wystawa bibułkowych wieńców i bukietów wyróżnionych na konkursie: autorek z Cisca, Żywca, Pawli Wielkiej i Sopotni Wielkiej.

*

VII — w Klubie Stowarzyszenia „Pax” w Kielcach otwarta została pokonkursowa IV Wystawa Współczesnej Ludowej Sztuki Sakralnej, zorganizowana przez „PAX”. Na tegoroczny konkurs nadeszło ponad 600 prac 83 twórców z woj. kieleckiego i radomskiego. Jury pod przewodnictwem art. plastyka Wiesława Müldner-Nieekowskiego przyznało nagrody następujące: w zakresie ceramiki figuralnej nagrody I przyznano Stefanowi Kwapiszowi i Elżbiecie Klimczak, nagrodę II — Jadwidze Kosiarskiej, nagrodę III — Stanisławowi Seweryńskiemu. W dziedzinie rzeźby w drewnie I nagrodę otrzymał Władysław Gruszczyński, nagrodę II — Grzegorz Szewczyk, nagrodę III — Stanisław Piwoński. W dziedzinie kowalstwa nagrodę I — Kazimierz Markiewicz, nagrody II — Czesław Zemsta i Krzysztof Jakubiak, nagrodę III — Markiewicz — junior. Za wyrób kwiatów nagrodę I przyznano Helenie Strzepkowskiej, nagrodę II — Genowefie Chachor. Ponadto przyznano szereg wyróżnień.

W czasie wystawy zorganizowano sympozjum, na którym dyskutowano problemy sztuki ludowej w Polsce. Referaty wygłosili: prof. dr Józef Chalasiński, red. Aleksander Jackowski i dr Stefan Rosiński.

Z okazji wystawy wydano folder.

*

VII — w Koszalinie odbył się XIV Konkurs Rękodziela Ludowego i Twórczości Pamiątkarskiej. W konkursie udział wzięło 42 autorów, którzy nadesłali w sumie 352 prace. Nagrody I za zestaw rzeźb otrzymali: Ryszard Rabięga, Tadeusz Mirowski ze wsi Jeleni Rucaj. Nagrodę za zestaw oryginalnych wyrobów z bursztynu otrzymał Zbigniew Waraszkiewicz z Darłowa.

*

VIII — w Pultusku otwarta została wystawa sztuki ludowej regionu kurpiowskiego Puszczy Białej, zorganizowana przez pultuskie Muzeum Regionalne oraz Sp. Przemysłu Ludowego i Rękodziela Artystycznego „Twórczość Kurpiowska”.

Pokazano tu 200 eksponatów z zakresu tkactwa i haftu ludowego oraz ceramikę i rzeźbę w drewnie.

*

VIII — w salach Muzeum Okręgowego w Suwałkach otwarta została wystawa współczesnej rzeźby ludowej, zorganizowana przez Muzeum przy współpracy Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego „Suwalszczyzna”. Na wystawie zaprezentowano prace 11 twórców z terenu województwa.

*

VIII — w salonie ZPAP w Olsztynie otwarto wystawę twórczości ludowej.

*

VIII — w Domu Kultury w Białogrodzie czynna była wystawa pn. „Kultura wschodniopomorska”.

*

10. IX — w Łodzi otwarta została pokonkursowa wystawa pn. „Tkanina artystyczna Cepelii”, zorganizowana przez Centralne Muzeum Włókiennictwa

i Związek Sp. Rękodziela Ludowego i Artystycznego w Warszawie. Pokazano 4 rodzaje tkanin: gobeliny, dywany, kilimy i sumaki.

Na konkurs napłynęło 550 prac z całego kraju, z czego 284 zakwalifikowano na wystawę.

Przyznano 38 nagród i wyróżnień.

22. IX — w Słupsku otwarta została „Ogólnopolska Wystawa Plastyki Amatorskiej Rzemiosła Cechowego”, zorganizowana przez Centralny Zarząd Rzemiosła oraz Koszalińską Izbę Rzemieślniczą. Na tegoroczną wystawę nadesłano ponad 300 prac z zakresu malarstwa, rzeźby i grafiki.

27. IX — w Muzeum Wojska w Białymstoku rozstrzygnięty został ogólnopolski konkurs pn. „Wojsko w sztuce ludowej”.

W konkursie uczestniczyło ponad 50 twórców, którzy nadesłali 78 rzeźb i 30 tkanin.

Jury pod przewodnictwem z-ey Dyrektora Departamentu Muzeów i Ochrony Zabytków, Franciszka Midury, przyznało nagrody następujące: w dziale rzeźby nagrody I nie przyznano; nagrody II (po 3.000 zł) otrzymali: Jarosław Furgala i Marian Leja; nagrodę III (2.000 zł) — Edmund Zieliński.

W dziale tkaniny nagrody I (po 5.000 zł) otrzymały: Stanisława Czaplińska i Marianna Dzieszko; nagrody II (po 3.000 zł) — Felicja Malewicka i Janina

Rogalska, nagrody III (po 2.000 zł) — Jadwiga Hniedziejko i Regina Masełbas.

Ponadto przyznano szereg wyróżnień.

IX — w Muzeum Okręgowym w Zamościu otwarto pokonkursową wystawę Sztuki Ludowej Zamojszczyzny. Na konkurs wpłynęło 270 prac 37 twórców udowych tego regionu.

Cztery równorzędne nagrody I otrzymali: Jan Wietrzyk z Majdanu Sopockiego, Stanisław Mazurek z Potasznia, Edward Jezierski z Werbkowic i Władysława Grudzińska z Hrubieszowa.

IX — w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie czynna była wystawa pn. „Rumuńska sztuka naiwna”, na której zaprezentowano 80 obrazów malarzy „naiwnych” z różnych regionów Rumunii.

Polska sztuka ludowa za granicą

VII — w siedzibie Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Yorku czynna była wystawa prac Nikifora. Organizatorką wystawy była Katherine Sekowski.

VII — we Lwowie w Muzeum Sztuki Ukraińskiej czynna była wystawa rzeszowskiej sztuki ludowej. Zgromadzone tu ponad 300 eksponatów z różnych

dziedzin sztuki, jak rzeźba, strój, koronka, haft, zabawka i fotogramy budownictwa wsi rzeszowskiej.

Wystawa zorganizowana została przez dział etnograficzny Muzeum Okręgowego w Rzeszowie.

13—22. VIII — w Malmö (Szwecja) na Międzynarodowych Targach dużym zainteresowaniem cieszyła się wystawa Sp. Rękodziela Ludowego i Artystycznego im. St. Wyspiańskiego z Krakowa, przysparzającą współdziałni wielu nabywców.

24. IX — w Berlinie, w Museum für Volkskunde odbyło się uroczyste otwarcie wystawy pn. „Mikołaj Kopernik w oczach polskich twórców ludowych”. Wystawa została zorganizowana w ramach trwającej współpracy Muzeum Etnograficznego w Toruniu z muzeum berlińskim, gdzie była pierwszą wystawą etnograficzną z krajów socjalistycznych.

Na urządzoną z dużym rozmachem ekspozycji pokazano 123 najciekawsze rzeźby, uzyskane przez Muzeum Etnograficzne z konkursu ogólnopolskiego oraz barwne fotogramy miejsca pobytu Kopernika, wypożyczone z Muzeum Okręgowego w Toruniu i kopię XVI-wiecznego portretu wielkiego astronoma.

Wystawę przygotowali pracownicy obu muzeów. Autorem scenariusza i projektu ekspozycji był dyr. Aleksander Blachowski.

Z okazji wystawy wydano katalog.

S U M M A R I E S • P E 3 I O M E

SUMMARY OF ARTICLES

Krystyna Hermanowicz-Nowak — RESEARCH ON FOLK COSTUMES IN POLAND — ASSESSMENT OF ACHIEVEMENTS

Since the beginning of the 19th century folk costumes have been one of the domains of folk art arousing the greatest interest among ethnographers and lovers of folk culture. However, the first descriptions of a scientific character did not appear till the years between the World Wars. Since the Second World War, the most important project has been the Atlas of Polish Folk Costumes planned for 59 volumes, of which 30 have been published so far. It is worth noting that in Poland there are 50 basic and almost 500 regional varieties of folk costumes.

In her work the authoress sets out to show to what extent the study of folk costumes can become a source to the history of clothes, points to the influence of foreign imports and of town clothes on those worn in the country. Unfortunately, most of the studies on the subject pay too little attention to the links of the folk costume with the social structure of the village it comes from, with the financial situation of those who wear it, customs and rites and the function it had to fulfill in the rural community. Also, existing descriptions of folk costumes do not contain adequate information concerning the cut of the costumes, the colour variants, changes connected with fashion, the number of costumes and their elements owned by people, ways of keeping and cleaning the costumes, the problem of substitute elements used by poor people, etc.

Comprehensive research into folk costumes is helpful in following the changes taking place in the folk culture after the 19th century.

Wanda Drabik — DECORATED HOLLOW MASONRY UNITS OF CEMENT (RESEARCH INTO CONTEMPORARY FOLK ART)

One of very few forms of folk art developing now is the decoration of the walls of houses (or underpinning) made of concrete or cement hollow masonry units. An average hollow masonry unit is a rectangular prism 25×50×25 cm made of cement mixed with sand and water cast into a wooden mould.

In many regions of Poland the wooden mould is carved which produces ornaments impressed on the cement surface. The first decorated moulds were noted about 1933. Decorated hollow masonry units became popular after the last war and can be found in various regions of the country. The moulds are made exactly like the butter prints, cheese presses and little gingerbread moulds. Except for open-work decoration all the other techniques are used by carpenters and joiners who are skilled in wood-carving.

Romualda Hankowska — "TAPESTRIES" PAINTED ON PAPER BY FAIENCE PAINTRESSES

The article deals with pictures of flower designs painted on paper by the workers of the Tableware Ceramic Works in Włocławek. These workers paint certain defined patterns, the shaping of which they can also influence. They take part in the Biennale Exhibition of Włocławek Faience at which they present their own creative solutions in ornamentation. In 1974 they surprised the organizers of a contest entitled "Contemporary